Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	BA SỐ!							
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$30	6$30	6$60	9$00	
Các tàng vở	»	8.00	8.00	8.00	8.00	9.00	»	
Các công-sở	5.00	3.50	3.20	3.20	3.20	3.30	4.50	
Sáu tháng. .	3.00	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25		
Ba tháng . .	1.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75		
Một tháng. .	0.50							

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. B SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE n° 180

DEVAT LEGAL IMPRIMEUR N° 548

ANNONCES
Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.
Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$12 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. . 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants

Một cái nguy-cơ cho nhà nông ta

(*Tiếp theo*)

Ở đâu có lúa tốt hơn ta, mà chiếm được mặt mũi hàng đại-tôn của ta như vậy? Ấy kể ra thật lắm, nào Xiêm-la, Diễn-điện đều có gạo xuất-cảng, Trung-hoa Nhật-bản thóc lấy tốt hơn ta, mà cả đến Mỹ-châu họ có thóc gạo xuất-cảng bao giờ, thế mà nay họ thấy cái giá-trị thóc-gạo ở các thị-trường họ cũng phá-thổ khai hoang, gặt hái cấy cấy, hiện nay đã có thóc bán sang Hương-cảng. Ấy đó đều là những cớ làm giảm giá thóc gạo của ta. Thóc gạo của ta giảm giá từ nay không phải là chuyện bất hạnh từng năm nữa đâu. Chán nơi nhiều lúa tốt!

Mà thật thế, cái nghề canh-nông tuy là nghề gốc của ta, cái sở thóc gạo tuy là sở xuất-cảng đại-tôn của ta, nhưng chẳng thấy tiến bộ chút nào cả: Đồ dùng đã cổ lỗ, phương pháp đã sơ sài, mà đến cả cách lựa ruộng chọn giống cho thích nghi, ta cũng cẩu thả nốt

Một người Trung-hoa sang ta, về có một bài kỷ-thuật đăng báo, đến chỗ nói đến nông nghiệp, thì hình như có mấy câu rất hợp với hiện-tình nông dân: Họ nói: « Cái nông-nghiệp của người Annam, hình như vẫn còn mơ mộng tuân hành những cách thức sơ sài từ đâu hai ba trăm năm về trước: người Bắc kỳ chịu khó nhưng đất xấu, người Nam-kỳ ruộng tốt có chỗ không phải trông mà được gặt, song đó chẳng qua nuôi lấy tính lười cho họ đó mà thôi » Lời nói ta nghe còn nghi ngờ, nhưng xét kỹ mà xem thì cũng có phần thế thật! Duy có họ nói đất Bắc kỳ xấu thì không đúng, mà nói dân Bắc-kỳ chịu khó thì cũng khí sai. Vì đất Bắc xấu là chỉ xấu với đất Nam, chớ kể ra thì cũng màu mỡ chán, người Bắc siêng cũng là siêng với người Nam, chớ xem ra thì còn cần-thả nhiều.

Người Bắc chịu khó một cách rất vụng về, ông già bà lão nai lưng ra nắng mà gầy rơm mùn, dàu bà trẻ con cũi cổ xuống đường mà quét thóc đất, cái chịu khó của người Bắc đại-loại như thế, nghĩa là cũng không lấy gì làm ích lợi cho lắm. Đến như cái nên chịu khó thì lại cẩu-thả quá chừng! Lúa không lựa hạt, để giống lúa chẳng qua đổ vào bỏ vào chum là cẩn thận rồi, cây lúa xuống có khi lẫn lộn bốn năm thứ mà không chia, nhưng hàng đó đã có cái biệt hiệu là « lúa dâm-dé » hay « gạo dâm dé ». Vì thế nên lúc gặt về hạt to hạt nhỏ, cho vào máy xay chẳng nát vụn thì cũng lỗi lứt; lúc trỏ thì trước sau bất nhất, khi gặt chỗ thì còn xanh, bông thì rụng trụi, mười phần phí phạm mất đến ba bốn phần; và chẳng mỗi chỗ đất ưa một thứ lúa, cấy lẫn nhiều thứ vào một chỗ, sống chỉ được một thứ, còn các thứ khác, chẳng bạc lạc cũng lép dẫn bông. Lại còn khi gặt xong không chịu đốt gốc cây, bảo để cho tốt vụ sau, mà nào có biết rằng để cho vụ sau lấy giống sâu ăn hại.

Ta thường thấy họ hay gieo giống lúa xấu, hỏi sao không đong giống lúa tốt, thì họ trả lời một cách rất vẩn vật: « Thế nhưng thóc-giống đắt gấp hai gấp ba thóc nọ, đong tắt tốn tiền » Ô! chỉ biết hà-tiện tiền đong giống, mà không biết cái lợi lâu dài, thật là cẩu thả quá sức.

Cái phương-pháp canh-nông cổ-lỗ như vậy, thì tuy nông-dân có buồi mặt gió đông, phồng chân bùn nắng, cày khuya cuốc sớm, tắt mặt tối đầu, nhưng cái cần-lao không bù vào phần cẩu-thả, còn mong gì lúa tốt hàng người! Cái cơ người ta chiếm mất mối hàng, là cái lẽ tự-nhiên, hơn được kém thua, ta chớ nên trách người mới phải.

Kia Diễn-điện, Xiêm-la, Trung-hoa, Nhật-bản, họ đã dần theo phương-pháp tối tân mà vượt mình rồi. Lại đến người Mỹ-châu họ không làm thì thôi, chớ đã làm cái gì thì tất hơn người cái ấy: Khoa học giỏi, vốn liếng to, máy móc tài, lựa chọn kỹ, họ đem cánh đồng hoang mở làm hàng ruộng lúa, mới đầu đã thấy đẻ mình rồi.

Ôi! người ta thì kể mỗi ngày dẫn lên, kể một bước nghìn trượng, mà mình cứ tri-tri trình-trình vẫn giữ thói xưa. Cải-lương tiến-hóa chẳng biết gì, khoa-học cơ khí không giỏi mấy. Thế thì tuy ruộng đất có màu mỡ, hoang phế còn mông mênh, sau có vỡ vạc làm được nhiều lúa ra, nhưng xấu cũng bằng xấp xó. Đến bấy giờ có lẽ đem thóc xấu mà nuôi lợn gà, để mong thu cái lợi súc mục! Nhưng lúa xấu thì súc-mục chưa chắc đã hơn người được; chỉ mong bán xuất-cảng, thì lúa xấu không ai nhìn rồi!

Ta hạ bút đến đây, không phải là có làm ra câu buồn cười lời ảo-não đâu, lúa ta mà mãi thế này thì đến thế thật đấy!

Vậy xin có mấy lời trung-cốc với nông gia ta rằng: Khoa học ta tuy chưa được mở mang, vốn liếng ta tuy nhiều người bạc-nhược, song ta cần phải lựa đất cho khéo, lựa hột cho đều, chọn giống cho tinh, xem tiết cho đúng, ngoài ra các nhà buôn xuất-cảng lại cần phải cẩn thận thành-thực, thì cái nguy-cơ kia mới mong vẫn hồi được đôi chút; để giữ vững cái địa-vị thóc gạo của ta cũng đắp cho nền kinh-tế được vững. Mà những dân lao-động, những nhà công thương mới dần dần phát-đạt, mà cái hạng ăn mày đáng thương đáng giận đó cũng sẽ giảm dần. Nghề nông là nghề gốc của ta, đừng lấy lời ta nói đây là không đâu vô-ích.

B. M.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 1er Novembre 1922

Quan Toàn-quyền Long tại Pháp

Quan Toàn-quyền Long xuống tàu ngày 4 Novembre.

Việc nước Ý

Tòa nội-các nước Ý đã ủy toàn quyền cho M. Mussolini đại diện nước Ý tại các hội-đồng Bruxelles và Lausanne.

M. Mussolini mới tờ-trước Sforza xử giữ chức

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 3 Novembre 1922

Tại đại học-hiệu Sorbonne

Ngày hôm thứ năm tại đại-học-hiệu Sorbonne, quan Giám quốc đã chủ tọa lễ đặt một cái biển kỷ-niệm các sinh-viên về bau Văn-chương để vị nghĩa quyên-sinh.

Cuộc vô-tuyến điện-thoại

Những cuộc đàm nhạc ở tháp Eiffel có độ một nghìn tám trăm cái máy nghe.

Vô-tuyến-điện lại còn nào tin mưa nắng và các tin-giá nữa

Việc nước Ý đại lợi

Đêm hôm qua, các quan thương-thư nước Ý bội-nghị, thì M. Mussolini có trình hội đồng rằng hiện tình nước Ý lại bình-yên như thường. Hồi 12 giờ 40 đêm, hai nghìn người về đảng Bảo-thủ trật-tự đã khởi-hành ở Rome. Các điện-tín của M. Mussolini gửi cho các quan-phủ đều được hoan nghênh cả.

Cái hiện tình ở bể Adriatique không có gì đáng trở ngại cả. Hội-đồng của quan Tài-chính bộ thượng-thư kế cứu mọ. phương-sách để hỏi phục lại nền kinh-tế.

Ngày 4 Novembre, sẽ làm lễ kỷ-niệm cuộc chiến thắng.

Ngày 16 Novembre, thì nghị-viện sẽ hội-nghị.

Tại hội Vạn-quốc

Ông hội trưởng đương thời hội Vạn-quốc có gửi thư khuyến các chánh-phủ nên kê cứu kỹ càng về việc hội Vạn-quốc tại kỳ đại hội-đồng mới rồi đã quyết nghị rằng các nước nên đồng tâm cộng tác với nhau mà soạn một cái chương-trình về việc tương bảo tương trợ, để đỡ việc thanh giảm quân bị.

Việc nước Anh

Trong cuộc bầu cử tại các thành-phố lớn nước Anh xem ra đảng lao động thắt bại nhiều lắm. Nam ở Londres và ở Southwark, đảng ấy mất ba mươi vị, và ở Fulham thì mất hai mươi bốn vị. Đảng lao động tức là đảng M. Lloyd George.

Cuộc hội-nghị của liệt-quốc về việc lao động

Hội-đồng đã bàu xong bản tờ trình về cái vấn-đề thất nghiệp. Các đại biểu bàu bạc một đôi câu, rồi ưng chuẩn các khoản khởi ngũ trong bản trình ấy.

Sau hội-đồng bàn đến bản tờ trình về việc kiểm soát các giấy ấy quyền của các ông hội viên. Bản tờ trình ấy do M. Rio Branco soạn. Tiền bao coi về cái vấn-đề ấy có xin các chánh-phủ cho hội đồng biết các tin tức về các hội của các chủ xưởng và các thợ-thuyền tại các nước. Đại hội đồng ưng chuẩn bản tờ trình ấy.

M. Commeos, đại-biểu chánh phủ (Lục-xâm-bá) có đệ-trình bản tờ-trình của tiểu ban coi về cái thể-lệ trong việc cải-lương các giao-ước. Viên tiểu thêm về bản tờ trình có bảy tờ mới lề rồi đại hội-đồng đồng thanh ưng chuẩn bản tờ-trình ấy.

Đại-hội-đồng lại ưng-chuẩn nhiều điều khoản khác.

Thị giá quốc-trái: 5 %. 58 30. — 4 / 1918. 82,50. — 5 %. 1915 1916. 76.35 — 5 % 1920 87 30. — 6 %. 1920 91.85.

Tự do diễn đàn

Cần phải nhận rõ nghĩa cạnh-tranh

Người ta ở trong cõi đời, muốn cho khỏi ra ngoài vòng đào-thải, thì tất phải có cạnh-tranh, vì có cạnh tranh mới mong có tiến-bộ, ấy là cái lẽ tiến-hóa đương nhiên của nhân loại vậy.

Vừa đây xem báo *Trung-Bắc thấy* T. tiên sinh có bàn đến nghĩa hai chữ cạnh-tranh, lý-tưởng rất là xác-đáng, đọc xong bài báo lấy cái nhơn-tình thế-thái đời nay mà xét, xin mượn ngòi bút mà giải bày thêm đôi chút về nghĩa cạnh-tranh, mong rằng ai nấy nên theo con đường cạnh-tranh chánh đáng mà đi, mới không đến nỗi làm trở ngại cho tiến độ tiến-hóa của nhân-loại vậy.

Kẻ liễu nhân thường ngộ dụng hai chữ cạnh-tranh mà thi hành sự không được chánh-đáng Ông Hương kia văn dốt, vẽ rất ra chiều đinh-trung lại muốn ngồi cao bậc trọng, không ai chịu, thì gánh tiền, vác bục lễ ông nầy không ông kia, lấy người nầy làm thầy người kia làm thợ, kiện cáo người trên cho đỗ đi để mình được thay quyền chiếm-vị cho hơn người mới nghe. Ông Hội viên ở hội nọ, tài đức chẳng có, ra nơi công-chẳng muốn danh to tiếng lớn, ở chỗ anh em lại muốn ai cũng phục tùng mình, đi đâu chỉ làm le những sự tâm đại-biểu, hỏi đến học vấn thì sơ bụng bảy ngày không có một chữ; lác kéo người giáp việc hội thì lấy người nầy vào người kia, được thì chớ, thua thì đem lòng hiềm khích rồi mưu những cái thủ đoạn rất khả ố khả bỉ, nói xấu người cho mất danh-giá. Ôi! cái tâm lý cạnh-tranh ấy hễ phải là cái tâm-lý chánh đáng ru! Bàn đến hai chữ cạnh-tranh với bọn ấy chẳng khác gì nói gà éo cho giẹc, chẳng phải là mưu thêm cái hại cho xã-hội sao?

Dân ta là dân bảo khai, sự tiến-hóa của ta hãy còn chậm chạp, chưa bước được mau, trăm công nghìn việc trong nước còn đang bắt đầu khuếch-trương cả, học-nghiệp cần phải có cạnh-tranh mới thấy-hưởng, nông nghiệp cần phải có cạnh-tranh mới phát đạt, công-nghiệp cần phải có cạnh-tranh mới mở mang, thế mà lại có những kẻ ngộ dụng nghĩa cạnh-tranh như kia — vạn nhất nước ta, lại toàn những kẻ cạnh tranh ấy — thì tự hỏi cái trong-lai nước mình ra sao? Hòa bỏi đâu yên bỏi đâu mà vinh nhục cũng bỏi đâu?

Cạnh-tranh! cạnh-tranh! thực là cái nghị-lực rất mạnh mẽ, rất hăng-dắng, không có thì không được, mà dùng ấm ra thì lại rất là nguy to. Quốc-dân ta đối với cái tuổi-đại cạnh-tranh này, lòng cạnh-tranh cần phải có ra chi, ngộ dụng thời mới mong có một ngày kia theo bước kịp người. Nếu còn mê mọi, đem lòng cạnh tranh mà làm toàn những việc bất nhân bất nghĩa, như những kẻ vô tương tàm vô bọc thức kia thì không những tiêu cho thân mình phải vì đó mà truy lạc, đê tiện, mất cả nhân cách mà thôi đâu, một con mọt bé có thể làm hỏng được cả cây gỗ, một cái nhọt-nhỏ có thể làm đau đớn cả thân người, cái họa hại của cá-nhân, biết đâu không làm nguy-cơ cho nước nhà cho xã-hội. Cạnh-tranh! cạnh-tranh, xin ai chớ nhận lầm nghĩa cạnh tranh.

Kế-đình, Đình-đức-Huệ

VĂN UYỂN

Thơ vịnh Kiều

Vịnh Giác-duyên

Nam vô cứu khổ bạch sư bà,
Cái học chưa dân vội nghỉ xa.
Tin vải mấy sao nghe vẫn quả,
Bể sâu thêm sóng xót thay hoa.

Vịnh Tú-Bà

Khen ai trí dũng có thừa rồi,
Vị quá nghe ai đến thiệt đòi!
Thế cũng lưu danh bia miệng đế,
Một người trí-kỷ đã thì thôi.

Vịnh Hồ-tôn-Hiến

Quan lớn mưu cao kế lại tài,
Gỡ chồng lừa vợ chộn chia hai.
Công cao tên chép đài mây phủ,
Những trách vô tình đã thiệt ai!

Cảnh-viêm, Đình-gia-Hân

Mừng biếu độ sinh con trai

Giây loan vừa nối sợi tơ đồng.
Giấc mộng đêm xuân giấc mộng hùng.
Noãn-cách sẵn khuôn lò tạo mới.
Thư hương theo lối nghiệp nhà ông.
Cũng trong một họ dân Hoàng-chủng.
Nối lấy trăm trai giống Lạc-Hồng.
Con cháu Rồng tiên sinh sẵn mãi.
Nước non treo sẵn gánh tang bồng

Kế-đình Đình-đức-Huệ

Trách ai

Gớm nhẽ trò đời mới đảo điên!
Chất tình nỡ lại mưu mau tình!
Ai ơi! tình lại mưu mau tình!
Cho có nhớ ai chỉ vị tiền.

Hoài hữu

Văn-bằng khách ấy nhớ ta không?
Cũ đề cho ta nghỉ bận lòng.
Nhớ lúc luận đàm câu thế sự,
Bỏ này! sông Mã đục hay trong?

Cảm đề

Thôi đã chung nhau một kiếp người
Liệu mà cư xử chị em ôi!
Vườn hoa thế sự trồng cây mới,
Sân khấu nhân tình xếp chuyện vui.
Nhân nghĩa muốn đời tiền ở lại,
Phú bần trăm tuổi nước vơi xuôi.
Khách trần cười khóc coi mưa gió
Trách mối thương thâm luống ngậm ngùi

Thất tịch

I

Rõ khéo vì ai phải đợi đầy?
Mong thì phải chờ khóc chi đây.
Quang-âm thấm thoắt xuân vô tận.
Hà phải năm năm mới một ngày?

II

Thực thế ông xanh cũng trẻ ranh,
Nhân duyên đôi lứa chẳng thương tình
Rằng: ông có mất ông trông thử.
Trông thử trần gian chỉ mấy anh?

Phi-Vân

Dư luận Nam-kỳ

Tiền tài trí đ)

Theo buổi này, ai ai đều lấy thế-lực đồng tiền làm mạnh, cho rằng: « Trong tay đã sẵn đồng tiền, dẫu lòng đổi trắng thay đen khó gì. » Tuy vậy, xét cho chí lý ra, đồng tiền không nhưng cũng chưa đủ làm nên sự nghiệp với đời đời, phải có trí-hóa khôn khéo phụ vào, giúp lẫn nhau mới xong thành sự.

Rằng mở thêm ruộng, bành-trướng công nghệ ra cho rộng, dẫu thế nào cũng không ra khỏi vòng cải châu lý ấy, vì chính nó là luật lệ chung trong các công ăn việc làm. Muốn cho nước nhà đặng mở mang đặt đẩy, thì một phần có tư bổn cho nhiều, hai phải có người tài-trí cầu-tự mới xong. Giàu chẳng là những xứ đã xuất vốn nhiều lại thêm cái người trí-lực thông-minh bỏ-đồng đặt bày xem sóc.

Xứ Nam-kỳ ta, về tương-lai lẽ khi phát đạt; hiện thời mỗi ngày thêm sự vẻ vang. Ấy đã lận thiện tận mỹ chưa kia? Thưa chưa thật. Con đường vị lai còn dài mà ngày nay ta mới nhắp nhem. Muốn cho dân đã hoàn-toàn, khá tha xuất học xuất tiền; bao nhiêu trí-lực tinh ra, trí-lực là trí-lực thông-minh thiệt-hành, trả công việc làm mà ít ham tới nơi khua mồi bẻ ngoài; trí-lực tổ-tượng, gan bạo thấy việc đáng xài không lui, thấy việc đáng làm không nhắp nhé. Vậy cần phải có người tài-ba thực việc thì mới chóng nổi cỗi đời mới này. Đồng tiền không phải có một giá-trị y nguyên hoài, chẳng đồng tiền đó mà trong tay mỗi người đều có giá khác, khi trỗi khi sụt, khi cao khi thấp như ngọn nước triều vơi, sở dĩ nó do theo tài trí của người cầm nó mà làm cho nên hoặc hư công việc.

Đó chư-quí-vị suy nghĩ coi xứ Nam kỳ ta đây đâu có dẫn đã luôn luôn, lẫm khố đầy đây, dân sự an-cư lạc-nghiệp, đi vậy lại còn không ưa các sự tai nàn, ách nước hại dân; lại muốn bành trướng thế lực mãi ra bốn khắp trong ngoài đặng đua chen trong cõi doanh-hoàn, tạm dự chốt công mới người giáp vật. Ấy vậy, hằng ngày ta nghe vàng vẳng bên tai gọi nhau than thở nỗi không, nơi nào nhà tư-bổn trong Nam ngoài Bắc, gọi nào kẻ trí người tài, bỏ luận màu ăn, đều đặng chung vai mà rong ruổi mà theo lại chữ vẻ-minh sớm sớm. Nam-kỳ thiếu chi tiền bạc. Mấy độ công thải vừa xong đã biết tính nào!

Hễ trong xứ mỗi người đều có chí nhiệt-thành biết lo việc ích lợi chung thì an như bàn bảo thạch. Hiện thời ta còn đang sở cậy nhà nước lo mở nền thông-lưu cho nhiều. Có thì trí còn phải biết dùng tài trí ấy. Tiền của ý nhiều, dùng bậy cũng như không. Thử ra ngẫm nghĩ: xứ Nam-kỳ ruộng nương mở rộng, thương-mại gia tăng, nguồn cội hỏi đâu ra thế? Có phải nhờ các đường xe lửa, các kinh rạch bên càng nhiều đó chăng? Cách vài mươi năm trước, còn lầm nơi quê mùa, ở ăn cực khổ sản-vật không biết dùng. Ma từ ấy nhưng nay, nhờ các nẻo thông lưu, các việc mở mang trần vào tới chỗ thôn quê rừng rú, khiến cho ngày nay đâu đâu nhà cửa dầy dọc đầy ngang, ruộng nương phì mỹ mở rộng thêm hoài, việc mua bán ngoài tỉnh trong lăng thịnh phát.

Một điều ta nên ghi nhớ là cứ xứ mà động thịnh vượng mở mang là nhờ nơi theo các chốn thị-thành mà trở gót. Kia hãy xem mấy quận như Hóc-môn, Lái-thiêu, Cái-bè, Tân-độc v. v... thì rõ. Càng cho các chốn ấy, trực tiếp với đầu-điền lân-cận chung quanh chừng nào, càng thấy thế hành-động nó lớn mãi ra, về lại càng giúp ích cho chốn rượng vươn ở gần mà vững lại mối lợi, vô ra xây vần. Xưa kia xứ Lái-thiêu thật có nhiều thứ rau rất và trái cây như mãng, thơm, cau, mía, v. v... mà chỉ vì không đường giao tiếp với xứ ngoài nên thổ sản quanh năm đầu để đó, một hai khi nhóm chợ đến Saigon Cho-lớn hay là các nơi gần gần: mà vì đường sá xa xôi, chở chuyên lốn kém nên cả mất năm ba. Ngày nay nhờ nẻo thông-lưu ra vào giản tiện, chẳng những chở bán nơi gần, chốn vận tải đi xa, đã bán đặng lời nhiều lại còn nông trí cho nhà vườn gia công mở đất trồng thêm trái khác. Nhiều nơi chỉ có nương theo đường xe lửa mà làm giàu. — Thêm chỉ cần mới khác, cũng nhờ thiết-lộ mà ra mặt thành lịch. Xe lửa quả nhiều là một món mở mang hay nhất: đã làm cho mở thêm đất ở đất trồng, lại tiếp đường thương-mại cho nhiều, gọn

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

người ở ẩn đang đi, nói lấy thêm tình đồng loại, càng ngày càng khẳng khít mãi vào xiết bao điều lợi!

Ấy là kể sơ một mớ cớ xảo của con người chế tạo ra giúp ích cho nhau. Còn biếm cái hay khác cũng nhờ trí-lực con người mà phát hiện. Song ta nên rõ rằng không phải mỗi xứ đều cần đồng chung một món tài liệu mà khai hóa; sở dĩ con người nên toán định thế nào, mà lợi dụng đồng tiền đặng làm thêm sản-vật mà giúp cơ tấn hóa cho giống loài. Điều ấy hiện nay quan dân xứ Nam-kỳ là nên rõ thấu lắm.

Kinh-Lê

Bảo-tồn Khổng-học

Dịch sách Luận ngữ

Loại thứ IX

Nói về chính-trị

(Tiếp theo)

284. Tử-Lộ viết: Vệ quân dãi tử nhi vi chính, tử tương bề tiên ? Tử viết : Tất dã chính danh hồ. Tử-Lộ viết : Hữu thị tai ! Tử chi vu dã ; hề kỳ chính. Tử viết : Giả tai Do dã ! Quân-tử ư kỳ sở bất trị, cái khuyết như dã. Danh bất chính tắc ngôn bất thuận ; ngôn bất thuận tắc sự bất thành ; sự bất thành tắc lễ nhạc bất hưng ; lễ nhạc bất hưng tắc hình-phạt bất trúng ; hình phạt bất trúng tắc dân vô sở thố thủ túc. Cố quân-tử danh chi tất khả ngôn dã, ngôn chi tất khả hành dã. Quân-tử ư kỳ ngôn vô sở cẩu nhi dĩ hĩ.

(Xem trong bộ Tư-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lộ tờ 9).

DỊCH NGHĨA Ông Tử-Lộ hỏi : *Nếu vua nước Vệ (vua nước Vệ bấy giờ là vua Xuất-công giữ nước cai trị, danh phận bất chính) đãi thầy mà ủy thác chính sự cho thầy, thì thầy làm gì trước ?* Đức Khổng-tử đáp rằng : *Phải lấy chính danh-phận làm trước. Ông Tử-Lộ nói : Lại có thế nữa ? thầy nói vu-khoát lắm thay ! Lựa chính gì lại chính danh-phận trước. Đức Khổng-tử nói : Nụa thay trò Do vậy ! Người quân-tử có điều gì không biết thì bỏ khuyết mà không nói. Nay, danh-phận không chính thì nói không thuận ; nói không thuận thì việc không thành ; việc không thành thì lễ nhạc không có ; lễ nhạc không có thì hình phạt không đáng ; hình phạt không đáng thì dân không biết chỗ nào đặt chân tay vào mà làm. Cho nên người quân-tử đính cái danh phận thế nào cho có thể nói ra mà không nghịch, nói ra có thể làm được mà không nhầm. Cái tiếng nói của người quân-tử không có tiếng gì là cẩu thả vậy.*

285. Phàn-Trì thỉnh học giá. Tử viết : Ngô bất như lão-nông. Thỉnh học vi phố. Viết : Ngô bất như lão-phố. Phàn-Trì xuất. Tử viết : Tiểu-nhân tai Phàn-Tu dã. Thượng hiếu lễ tắc dân mạc cảm bất kính. Thượng hiếu nghĩa tắc dân mạc cảm bất phục. Thượng hiếu tín tắc dân mạc cảm bất dụng tình. Phù như thị tắc tứ phương chi dân cưỡng phụ kỳ tử nhi chí hĩ. Yên dụng giá.

(Xem trong bộ Tư-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lộ tờ 10).

DỊCH NGHĨA — Ông Phàn-Trì xin học việc cày cấy. Đức Khổng-tử bảo rằng : *Ta không bằng người lão-nông quen việc cày cấy. Lại xin học việc làm vườn. Ngài lại bảo rằng : Ta không bằng người lão-phố quen việc làm vườn. Ông Phàn-Trì ra rồi. Ngài nói : Tiểu-nhân thay, Phàn-Tu vậy ! Này, người trên mà ham lễ, thì dân chẳng ai dám chẳng kính mình. Người trên mà ham nghĩa, thì dân chẳng ai dám chẳng phục mình. Người trên mà ham tín, thì dân chẳng ai dám chẳng dụng tình thực mà xử với mình. Thật như thế, dân bốn phương đều bồng công con nó mà đến phục dịch cho mình, cần dùng gì cây cấy mà phải học.*

286. Tử viết : Kỳ thân chính, bất lệnh nhi hành. Kỳ thân bất chính, tuy lệnh bất tùng.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lộ tờ 10).

DỊCH NGHĨA — *Đức Khổng-tử dạy rằng : Mình làm người trên, thân mình chính thì không phải ra lệnh mà cũng làm được, thân mình không chính thì dẫu ra lệnh mà dân cũng không theo.*

287. Tử viết : Lỗ Vệ chi chính huynh đệ dã.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lộ tờ 10).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử nói : Chính sự nước Lỗ với nước Vệ suy loạn giống nhau, quả là anh em vậy.

288. Tử thỉnh. Viết. Nhiễm-Hữu bộc. Tử viết : Thứ hĩ tai ! Nhiễm-Hữu viết : Kỳ thứ hĩ, hựu hà gia yên ? Tử viết : Phú chi. Viết : Kỳ phú hĩ, hựu hà gia yên ? Viết : Giáo chi.

(Xem trong bộ Tứ-thư chính-văn chữ nho quyển Hạ-luận về thiên Tử-Lộ tờ thứ 10).

DỊCH NGHĨA — Đức Khổng-tử đến nước Vệ. Ông Nhiễm-Hữu theo hầu đánh xe. Đức Khổng-tử nói : Nước Vệ người nhiều làm thay ! Ông Nhiễm-Hữu hỏi. Dân nhiều rồi, lại lấy gì mà thêm cho ? Ngài đáp : Làm cho dân giàu. Ông Nhiễm-Hữu lại hỏi. Dân đã giàu rồi, lại lấy gì mà thêm cho. Ngài đáp : phải dạy no.

(*Còn nữa*) D. B. I.

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 4 Novembre này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 2 f 65.

Khánh thành đài kỷ niệm các chiến sĩ tại Haiphong. — Đến ngày thứ bảy, quan Thống-soái, quan Thống sứ và các phủ tướng Xiêm-la sẽ xuống Haiphong dự lễ khánh thành đài kỷ niệm các chiến-sĩ trận vong.

Lễ kỷ-niệm tại Cao-mên. — Ngày 2 Novembre tại Pnom-penh sẽ suất các tôn-sư Cao-mên đi làm lễ kỷ niệm các nhà tử-sĩ, các quan sĩ đã đến đền dự lễ một cách rất cung-kính để tỏ ân với các bực anh-hùng đã vì nghĩa mà thác tại chiến trường.

Tại Nhà-Thờ và nghĩa-địa Pnom-penh đều hành lễ cả. Sau khi quan Khâm-sứ đã đặt một cành lá ô liu trên đài kỷ-niệm thì M. Manrel là hội trưởng các nhà cựu chiến binh có đọc một bài diễn-văn rất cảm-động để ghi tạc công-đức các chiến binh người Pháp và bản xứ đã vì quốc mà vong thân. Ngày hôm ấy, ở trong các chùa đều hành lễ cả. Các đình-thần đại-diện Cao-mên quốc vương các đại-biểu chính-phủ bảo-hộ đều đến dự lễ.

Các phi-tướng Xiêm-la. — Các phi-tướng Xiêm-la chừng đến chiều thứ năm 9 Novembre thì tới Hanoi. Khi các phi-tướng tới nơi thì quan thiếu-tá Giraize chánh đội tàu bay ở Đông-Pháp cùng các quan trong nghị Phi-trường, quan Đại-lý Debilleut chánh tòa Tham-mưu, quan Đốc-lý, một quan đại biểu quan Toàn-quyền và một quan đại biểu quan Thống-sứ sẽ đến trường mây bay nghênh tiếp.

Ngày 12 bước sáng và buổi chiều tại dinh Thống-soái và phủ Toàn-quyền có đãi tiệc.

Thi lục sự. — Bản báo nhắc lại rằng đến tự hai 6 Novembre này sẽ có kỳ thi lục-sự và thư-ký lục-sự Hội-đồng thông-ngôn trong tạc thì thì có quan phó cai trị Manau làm chủ tọa ; MM. de Condingnay, lục-sự tòa á Hà-nội, Allemand, biên tập ngạch cai trị, làm hội viên.

Còn hội đồng sát hạch thì có : MM. Colliere, quan cai trị hạng nhất làm chánh hội-đồng ; Cedo bảnh tòa án Thái-bình, Lecan v, phó cai trị hạng nhất, ở tỉnh tòa dự khuyết tại tòa án Hà-đông ; de Condingnay, lục sự tòa án Hanoi làm hội-viên. Kỳ thi sẽ mở tại phòng Hội-đồng phủ Thống-sứ, đúng 8 giờ sáng hôm 6 Novembre.

Trường Thừa-phái tại Sơn-la. — Nay đặt trường Thừa-phái tại tỉnh Sơn-la và đạo binh-lính tại.

Cần người làm việc. — Hiệu bức « FONDERIE TONKINOISE » của ông Hoàng-xuân-Lan ở Hanoi, số nhà 39, phố hàng Quạt (Rue des Evantails) vì cần gấp đồ đề dầu-xảo, ban Hội Chợ cùng đồ bán tết Tây v. v., vậy ai biết đúc, biết chạm đồng giỏi thì nên lại hỏi xin ngay ông ấy, sẽ được lương cao.

Còn ngài nào có quốc-trái vô-danh, bất cứ năm nào muốn bán thì cũng nên lại hỏi ông ấy. Đấy trả giá rất cao, mua bán phân minh.

Giấy cấp đi hỏa-thuyền hỏa-xa.

— Phàm các giấy đi tàu-thủy, xuống hay là các chuyến xe công do các tỉnh cấp về trong Đông-pháp đều cấp cho mà tính vào ngân-sách toàn hạt Đông-pháp, ngân-sách các xứ hay là hàng tỉnh thì tùy rày phải biên cả rõ thời hạn được dùng giấy ấy nhiều hay ít là ba mươi ngày kể từ khi phát ra.

Nếu trong hạn ba mươi ngày mà ai ấy lấy chưa dùng thì có vận tải lại phải hủy cái giấy trước đi mà cấp giấy khác.

Ai có thơ nên xem?

Có nhiều thư của các ngài gửi về cho bản hiệu : Ngài thì hỏi có những thứ thuốc gì ? Ngài thì gửi thơ và mandat về mua thuốc mà tên lại kỳ thay. chẳng biết là ai mà đáp thơ và gửi thuốc ! Lại có ngài lẫn cón phải gửi thơ về hỏi giá thuốc Hỏi-nách nữa ! vân vân...

Vậy nay lại xin đáp chung cả làm một rằng : Bản hiệu bốn là một nhà làm thuốc xưa nay, vẫn có sẵn nhiều thứ thuốc, duy có thứ thuốc Hỏi-nách là một thứ thuốc mới chế ra được rất hiệu nghiệm, nên mới cần phải công bố lên báo chương như thế, và thứ thuốc ấy của bản hiệu bao giờ cũng bán một giá là 1 $, gửi contre remboursement 1 $ 30 một hộp. Vậy ta nay trở đi xin các ngài kỳ rõ lên và cho biết rõ chỗ ở để tiện gửi thuốc và đáp thơ.

QUẢNG-TẾ HIỆU

№ 29 2, Rue Tirant Hanoi

Hội Khai-trí tiến-đức. — Hội-đồng Quản trị nhà Công-quán « Cercle de l'Alliance » hội Khai trí tiến-đức có lời kính cáo để các ngài biết cho rằng kể từ tháng 10 tây này M. Nguyễn-văn-Quynh không làm Giám-trú nhà Công-quán hội Cổ-viện-Ấy 5 [illegible] nữa, vậy các ngài có [illegible] đến Công-quán hội Cổ-viện-Ấy 5 [illegible] thì hỏi Khai-trí tiến-đức không phải trả khó gì cho trách-nhiệm.

Kính cáo

Hội K. T. T. Đ. lại cáo

Sở Vô tuyến điện Saint-mai. — Trong tháng Octobre, sở Vô tuyến-điện Saint-mai đã nhận được 46.530 vạ gởi đi 44.829 tiếng, cộng là 91.359 tiếng cả thảy.

Bán đất

4250 mètres carrés bán 1 m một khu hay là nhiều khu tại phố Duo lier ou có ngõ thông ra phố Sinh-từ, có thể dùng để lớm nhà tầng gian được. Hỏi tại số 6 phố Ngõ Gạch. 3344

Quan Bốc-tơ Bicoman

Y-khoa Tiến-sĩ

Chuyên trị về các thứ bệnh :

Bộ sinh, chứng bệnh đàn-bà, càng con-gái, các chứng sài trẻ con. Bịnh đau mắt, bệnh giang mai và bệnh ngoài da cùng nhiều các thứ bệnh khác, dưa-nhau.

Phòng khoan bệnh ở gần cuối phố Gia-long số nhà 53. Bắt đầu từ 1 giờ đến 4 giờ chiều. Ông nói số 314

2047

Trộm cắp vặt. — Ở phố Chợ-đuồi vừa bị hỏa tai chưa xong mới dựng được vài tấp nhà, sẩm được một ít đồ dùng thì cũng đã thấy chỗ này khác. kẻ trộm đào ngạch, mai chỗ kia kèo chúng khoét tường. Như là ở con đường 80 tên là phố Dayi-gnan bây giờ, đã mấy tối nay có đến 6 cụ già 12 tuổi trở đi, là chúng vẫn rình 2, 3 nhà vào mật khi ở phố. Như là tối 25, 26 tây vừa rồi, chúng mới bắt đầu đục tường ở nhà một người làm khoán sơn, may sao nhà có người thức thì chúng biết. nhưng chúng lẻo gan không sợ, vẫn đứa thì cạy cửa này, đứa thì bẩy cửa kia, sau chúng không làm gì được mới chịu đi. Đến sáng hôm sau đã thấy có đuổi phố có người bị trộm vào lấy hết cả đồ đạc, có lẽ cũng là tại cửa chúng cả. Lại nghe đâu mấy tối nay chúng vẫn có ý muốn làm như mấy tối trước.

Người ta nói có lẽ đằng trộm nhà toàn là thủ-hạ của các con bạc ở chung quanh gần đây, cũng vì thua cay cả nên muốn kiếm vốn để đánh số

P. T. lại cáo.

Cuộc ĐỘI-CHỢ Hanoi xem ra thực là một cơ-hội rất phát đạt cho đường thương-mại và đường kỹ-nghệ nước nhà.

Từ 10 đến 24 Décembre 1922.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Cuộc đua ngựa. — Chiều 12 Novembre hồi 14 giờ 30, ở Haiphong mở một cuộc đua ngựa mừng hội kỷ niệm ngày Chiến thắng

Chết đuối. — Chiều hôm kia, hồi 3 giờ một người con-lì tên là Đặng-văn-[illegible], 32 tuổi, nhà ở Hà-nội-tỉnh, làm công trong một tàu Khách, chẳng may bị ngã xuống sông Tam-bạc, một mình giữ mới vớt được xác thì đã hết thở rồi.

Tự tử. — Sáng thứ ba hồi 5 giờ một người thợ nguội tên là Ng-văn-Tân 26 tuổi nhà ở phố Cô-đâu (tức là phố LA-long) treo cổ lên xà nhà tự tử. Lúc mọi với vợ hiền cởi ra thì anh chàng đã chết rồi.

QUỐC-OAI

Chết một cách thảm thương! — Vào hồi 6 giờ tối hôm mồng ba ta mới đây, có một người tên là Đường, người làng Gỗ vào độ ngót 50 tuổi, làm nghề bắn đá tại nơi Hoàng-xá, không hay rằng trong khi chăm ngòi cối-mìn để bắn đá, vì bất cẩn làm sao mà khi đá nổ làm gẫy bằng mất một bàn tay, còn mình mẩy bị đá bắn làm rất là rã rời, mang về được về nhà thì chết. Nghe nói người này năm mươi con vì bắn đá tự nơi ấy, trong khi thuốc nổ, tránh vào bang không kịp bị bòn đá to rơi xuống đè phải làm đập gẫy mất một bàn chân, chữa mãi mới bỏ đi được, nay vì nhà nghèo quá nên lại phải cố đi làm kiếm ăn, để nay không may lại bị bòn đá vỡ tình kết-quả liều tính-mệnh. Ngài đáng nên ái ngại và đáng xót thương thay!

NAM-ĐỊNH

Thuyên chuyển. — Ông Bế-tim Chi, thư-ký thượng hạng và ông Bạch-Xuân, thư-ký hạng ba ngạch tòa Sứ mới có nghị-định thuyên đi Hà-đông và Thái nguyên.

Hai ông làm việc ở tỉnh này đã lâu năm, tính nết hiền lành từ tế, nay đổi đi bà con quen biết, ai cũng có lòng mến tiếc.

Mất báo. — Ít lâu nay thường hay mất báo lắm. Tạp-chí và các báo tây thích không mất báo đọc đây chỉ có các báo quốc-ngữ hàng ngày thời hay mất lắm.

Giá lâu lâu mới mất một số thì cũng không thiệt thòi là mấy, song cứ mất luôn thì thực là phiền.

THÁI-BÌNH

Nghỉ gặt. — Các trường Sơ-đẳng yếu-lược ở tỉnh Thái-bình không được nghỉ gặt tự tháng năm và tháng mười. Nhưng được nghỉ bù như sau này : Nghỉ từ Nguyệt-đán bù tuần lễ Ngũ-hồ nghỉ tại tháng (ư le. Juillet đến 31 Août).

Vậy trong mùa gặt hòa sinh phải đi học như thường.

VIỆC KINH-ĐÔ

Trộm vào trường Đồng-khánh. — Cách vài hôm nay, nhân một đêm mưa to gió lớn không thể nào mà phòng cho khỏi sự rơm cắm vào nhà, vì rằng tiếng gió lớn cho tai người ta không nghe được tiếng gì khác nữa, dù có cạy cửa phá phèn hoặc đào ngạch cũng chẳng ai nghe, còn ngoài đường kẻ tuần phòng cũng chẳng thấy gì thấy mưa gió mà lại không tránh nấp, cho nên kẻ trộm đã thừa cơ mà thi hành nghề chúng nó trong những khi ấy. Những nhà có tiền khó phòng thay hoặng chi là những nơi trường học công đã có cửa kín thành cao lại có người canh thì thời còn sợ ngó những sự mất trộm cắp như thế.

Rắn biết bay. — Hồi 10 giờ sáng ngày 22 Octobre ở gần đàn Nam-giao những người đi hái cải bắt tranh, khi đi về đến đó trông thấy một con rắn to bằng cổ tay, dài chừng hai ba sải, hai bên mang có mọc hai cánh to bằng hai cái đũa, mà sắc đen, bay liệng ở trên những cây thông trong đàn ấy, thấy đều lấy làm lạ mà đứng xem một hồi, con rắn cứ bay quanh trên những đọt cây thông mà không thấy đỗ vào đâu cả. Một hồi nữa lại thấy con rắn bay cao lên rồi liệng ra khỏi những cây thông ấy, rồi bỗng nhiên mà con rắn rơi từ trên không xuống đất, còn hai cái cánh nó tức là một con giơi bay bằng ? Ấy đến đó mới biết là con giơi bị con rắn bắt rồi rắn ngã xuống.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

№ 66 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(*Dix ans plus tard*)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : Alexandre Dumas

Đề lễ nàng đám cưới đấy, vũ nữ.

— Thế nào, lại mừng đám cưới ?

— Ờ ! phải. đám cưới của tạ.

Lúc ấy quốc-công đi ngang qua trước mặt Thân-vương và A-lỗ, hai người cùng cái chào mà quốc công không biết.

Về sắt giương cặp mắt mà nhìn quốc-công một cách ghen ghét lạ lùng đến nỗi La-pie bà trước trông thấy mà phải rùng mình.

Về sắt lại lẩy lại :

— Đức-ông, ngài đẹp duyên ! Ồ ! Không có lẽ . . Ngài lại làm cái việc đó rạ ấy à ?

Ấ-lỗ quốc-công đáp :

— Ba ! Người ta bắt ta thế, chứ có phải tự ta đâu. Thôi đi mau lên mà lên tiếng.

Rồi đó quốc công đi khuất đi, vừa cười vừa nói ; đi qua chỗ nào cũng thấy cái đèn rầm rập.

Hãy giờ Thân-vương nói thầm với, A-lỗ rằng :

— Vậy chớ việc bí-mật đấy à ?

— Ngu-hạ chẳng đã nói vậy sao, bẩm Đức-ông.

— Quốc công lấy em gái Sắc lê đệ nhị à ?

— Nghe như phải.

Thân-vương suy nghĩ một hồi, con mắt sáng quắc lên, rồi thẳng thích nói dường như nói một mình !

— Đó, lại phải các quơm lên nữa ! Mà muốn chừng lâu đấy ! . . .

Rồi Thân vương thở dài.

Bao nhiêu nỗi con đường danh lợi đã rắp rào, hy vọng bão huyền đã ngoi lạnh, đều phát tiết ra trong tiếng thở dài ấy ; duy có A-lỗ biết được mà thôi, vì chỉ có một mình A-lỗ nghe thấy tiếng thở dài ấy.

Vừa khi Thân-vương tự biết, thiếu đế cũng đi ra.

Dẫu đứng trong phòng vắng ngài, chỉ còn một mình Mê-gi-ác-chô chịu đau đớn năm đó, không trông gì che đậy nữa, bèn cất cái giọng rên rỉ mà gọi rằng :

— Bạc-nu-ấn ơi ! Bạc nu-ấn ơi !

— Đức-ông muốn gì ạ ?

Đức-ông ngài phán :

— Ghé nó . . . Gọi Ghé-nô đây. Ta muốn chừng như sắp ấn xối đây.

Ghé-nô

Giáo-chủ gọi Ghé nô với vàng đến ngay thì thấy giáo-chủ đã sẩm mặt ở trên đường, bụng lép kẹp, người xám ngắt, mà hai ông chân thì phủ sũng ra. Mê-gia-linh vừa phải một con tê-tấp rất đỏ đau đớn như rắn, không thể chịu nổi, Ghé nô đến thì giáo-chủ nói :

— Á ! Thế thì tôi qua cầu thoát nạn.

Ghé-nô là một người rất học-thức và rất thâm thúy chẳng cần phải đến Boileau tiên-sinh bình-phẩm mà cũng đã nổi tiếng một thời. Khi Ghé-nô tiên-sinh đến thăm một cái bệnh nào thì đã bệnh tại những bộc để vương nữa, tiên-sinh cũng đối đãi với bệnh nhân một cách rất khó khăn.

Giáo chủ đang mong mỏi người như những cần rằng : Bệnh cát đi, thầy-lang đã đến đây. Vậy mà lại không thế, tiên-sinh chẳng nói chi cả, chỉ quan sát bệnh-nhân bằng một cái về mặt rất nghiêm nghị. Tiên-sinh nói :

— Ồ ! Ồ !

— Ồ ! Sao vậy, tiên-sinh ? Sao về mặt tiên-sinh lại thế ?

— Bẩm Đức-ông, Trông thấy bệnh tình của Đức-ông, tôi nên có cái về mặt như thế mới phải. Bệnh tôi ư nguy kịch đấy.

Bệnh tế thấy . . . Ồ ! phải bệnh thật ấy.

— Còn nhiều cái bệnh rắc-rối nữa Bẩm Đức-ông.

Mê-gia linh chống khăn tay nhồm dậy đưa mắt ra hiệu bảo rằng :

— Tiên-sinh nói tỏ làm sao ? Thế ra tôi đau nặng mà tôi không biết à ?

Ghé-nô ngồi xuống cạnh giường mà rằng :

— Bẩm Đức-ông. Sinh bình Đức-ông ngài đã làm việc nhiều quá. Ngài đã chịu khổ thống nhiều.

— Nhưng, đường như tôi cũng chưa già là mấy. Khi Ri-se-liơ-liơ chết, mà chết về một bệnh chi tớ, bấy giờ cũng chỉ kém tôi có mười bảy tháng thôi. Tôi còn trẻ Ghé-nô tiên-sinh ạ. Vậy tiên-sinh hãy nghĩ chỗ ấy cho. Tôi mới có năm mươi hai tuổi.

— Ồ ! Bẩm Đức-ông ! Ngài nhiều tuổi, hơn thế nữa chứ . . . Cái loạn Cái-dang mất bao lâu ?

— Ghé-Nô Tiên-sinh, ông hỏi tôi chuyện ấy để làm gì vậy ?

— Để tôi tính toán thuốc men, bẩm Đức ông.

— Nhưng đâu như hơn kém . . . , mười năm.

— Được lắm. Mỗi năm có loạn Cái-dang, xin Đức-ông ngài tính cho làm ba năm . . . vị chi đi ba mươi. Vậy, hai mươi, và năm mươi hai thành đi bảy mươi hai năm. Ngài đã bảy mươi hai tuổi, bẩm Đức ông... Thế cũng đã to tuổi lắm.

Vừa nói vừa bắt mạch. Mạch thấy nhiều những cái điềm không hay, đến nỗi bệnh-nhân đã nói gợi đi mặc ông, mà thầy Lang cũng lại nói ngay rằng :

— Những năm có loạn Cái-dang, tạ phải tính mỗi năm ra thành bốn mươi được, nghĩa là Đức-ông ngài đã hưởng thọ được tám mươi hai tuổi.

Mê-gia-Linh xanh nhợt người ra cắt cái tiếng hất hơi mà rằng :

— Tiên-sinh nói thật đấy chứ ?

— Than ôi ! phải, bẩm Đức-ông.

— Tiên-sinh nói xa-xôi để cho tôi biết rằng tôi sắm nặng lắm phải không ?

— Thực vậy, bẩm Đức-ông. Với một người trí tuệ, can đảm như Đức-ông đây, cần chi mà phải nói quanh.

Giáo-chủ không còn thở ra hơi, thầy Lang lòng lim dẹ sắt là thế mà cũng phải đến thương tâm.

Mê-gia-Linh lại nói :

— Nhiều thứ bệnh chứ. Chán cái bệnh chẳng chữa khỏi là gì.

— Thực vậy, bẩm Đức-ông ?

Giáo-chủ đã hỏ được vui lòng, bèn nói to lên rằng :

— Có phải vậy không ? Tiên sinh ? nếu kẻ có bệnh đã một lòng tin thầy cậy thuốc mà không sao cứu được, trí chẳng hóa ra cũng lực của quả-quyết cũng vô dụng ; nghề thuật và khoa học cũng bỏng phí, mà cái tài cán như tài của Tiên-sinh còn dùng để làm gì ?

Ghé-nô toan mở miệng, thì Giáo-chủ lại nói :

— Xin Tiên-sinh nghĩ cho rằng trong các bạn hữu của Tiên-sinh, tôi là người tin phục Tiên-sinh hơn cả, tôi vẫn thường nhắm mắt mà tuân mệnh Tiên, bởi vậy cho nên. . . .

Ghé-Nô nói :

— Tôi vẫn biết thế.

— Vậy thì tôi có cơ khỏi được chăng ?

— Bẩm Đức-ông, cái bệnh của Trời đã lâu, cái bệnh của Chúa Trời đã ràng buộc trần-gian từ lúc khai thiên lập địa, đã cho nó lấy cái đặc quyền phá hoại và giết đời nhân loại, thì thật chẳng có khoa học nào, chẳng có tài cán nào, chẳng có năng lực gì có thể quyết nào mà chống lại nổi. Chẩn đoán bệnh chứ ai chẩn được mệnh. Đã là bệnh chỉ tử thì tất chết ! chứ không sao được. . . .

Bẩm Đức-ông. . .

Mê-gia-Linh hỏi :

— Bệnh tôi. . . là. . bệnh chi tử à ?

— Bẩm Đức-ông, vâng.

(*Còn nữa*).

Mông thưởng!!

Bản-hiệu chủ-nhân là M. Tôn-gia-Thụy ngày nọ đã được mông-thưởng ngân-tiền, nay lại được mông-thưởng Cao-miên bội-tinh, Bạch-tân, và Vạn-tượng bội-tinh nữa.

Được mông thưởng như thế thực là một sự rất vẻ vang cho bản-hiệu về nghề làm ảnh ; vậy xin có lời kính-trình các ngài biết mà chiếu-cố cho bản-hiệu chủ-nhân.

Nay kính

THỤY-KÝ

18, Rue de la Citadelle, Hanoi

PHÒNG - THĂM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thường trú đã ngót đồng bản-thổ bội-tinh Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Saïd (Ai-cập) Huế.

Ngoại khoa, hộ-sinh; chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Phòng thăm bệnh số 1 ĐƯỜNG GIA-LONG, 52

KHÁM BỆNH : GIÁ 5 đồng một lần

Hỡi kẻ phải đau

Này hỡi các người Nam Việt phải đau nguy, phải nghỉ lành, phải đau khi quần mỹ đi chữa thuốc không phải đường, hoặc là đi không chữa nhất nhì nhỏ nói may hỡi những người phải đau khi quần đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; nay hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phải, truyền kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhược tồn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lại tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Kẻi người Nam Việt, nếu các người không muốn giống Nam Việt hao mòn đi, nếu các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy ở viết thư cho hiệu Rho-ché MONTÉS số 51 *Paul-Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sau, và chiếu nước không được, thì nếu một thôn xếp, cũng một lọ, thì tuy khỏe mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . 0$90

Vin Tonique Tonkinois

Rượu tonique vừa bổ lại vừa ngon, rất có ích cho dân bà ở cữ.

DẦU CÁ MỚI ĐẾN

Thật tươi, thật tốt. Dầu cá có nhiều thứ, thứ hung-hung (*blonde*) và thứ mùi nâu (*brune*).

Thứ hung-hung (blonde) mới thực là thứ tốt, mà thứ hung-hung (blonde) ấy chính là thứ Dầu cá của hiệu *Montés* bán, quý-khách nên nhiều kỹ kẻo lầm.

Thuốc chữa bệnh ho rất thần nhiệm

(SIROP N)

Việt nhai. . . . 1$30

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. 4f. 45

Độ 6 $ 65 đến 6 $ 70

Sáu lọ. . . . . 24 f. 50

Độ 3 $ 60 đến 3 $ 70

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE MONTÉS

Thuốc (mau-bổ hồ huyết

Mỗi chai thuốc tư lít. 1 $ 00

Một lít. 3 50

MORRHUOL CHAPOTEAUT

Simple et créosoté. Dầu cá viên hạng bổ tỷ và nước chữa bệnh lao

CACHETS ANTIGRIPPE

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ dùng hò nồng một viện với nồng nước rã nóng, đắp chân cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì nồng rõ nhiều nước nóng có ở người cho nóng đun thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÉS, 84, phố Paul-Bert, Hanoi

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM

鋪金寶南

BIJOUTERIE - ORFÈVRERIE

NAM-BẢO

Hanoi 16, Rue de la soie, 16 Hanoi

CHẾ-TẠO : — Vàng, xuyến, hạt, nhẫn, giây deo đồng hồ, giây truyền, đầu gậy, cúc áo, tôi-i-bạc, vỹ thuốc lá, hộp thuốc lào, vỏ điếm, v. v... bằng vàng đúng tuổi đúng cân và toàn bạo nên. Có nhiều thợ khéo để làm bằng liền các quí khách đặt tới-riêng.

BÁN : — Vàng diệp Vinh thịnh-lang mãi đủ thức đồ các mặt). ngọc-thạch, giây deo tuổ-nga, giây kim-khánh giây kim tiền, đồng-hồ quả quít vỏ bạc và vỏ kẽn, v. v.

Buôn bán chân-thành, cốt lấy sự tin cẩn làm gốc. 2643

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, ống, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của nhà-nước.

Hàng tốt, giá công hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

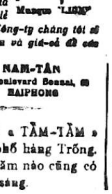
3048 HẬU-THỊNH kính cáo

BUÔN TẠI GỐC, BÁN TẠI NGỌN

Có lời kính đạt để Quý-khách biết Công-ty chúng tôi mở xưởng tại Hải-phòng làm đủ các thứ ghế mây kiểu « Thonet » :

Chaises
Canapés
Fauteuils
Rocking-chairs
Porte-manteaux
Tables et Lits

Quý-khách ở xa cần thứ nào, mua buôn hoặc mua lẻ xin viết thư cho Công-ty chúng tôi sẽ gửi ngay kiểu-mẫu và giá-cả để cho Quý-khách biết.



Marque "LION"

NAM-TÂN

66, Boulevard Bonnal, 66

HAIPHONG

2020

Nhà Bán-đồ « TẦM-TẦM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

VIỆC TRUNG-KỲ

TOURANE

Một đám giải tù. — Tối hôm 29 Octobre, vào độ 7, 8 giờ, ở lối đường Mới, nghe tiếng mõ tiếng cồng, tiếng người hò hét và đàn đuốc rực rỡ, làm cho hai bên phố xá thết kinh không rõ là việc gì. Sau lần lần mới trông thấy một toán linh tập non hai ba mươi, vác súng lắp lưỡi lê đi hai hàng, có quan huyện ấn tại đi hộ tống, giải một bọn 5 tên phạm, một tên Mọi, một tên người Annam. Cả năm tên đều cổ gông áp dẹp, tay chân trói mèo bỏ vào trong cái trạc cứ hai người phu làng khiêng một tên ; giải thẳng về ngục thất tạm giam một đêm, qua sáng ngày mai dẫn lên xe lửa đi Huế.

Nghe nói bọn ấy là bọn hội ở đàn mạn trong Bình-thuận giải ra ; đi đến đâu, quan tỉnh sở tại phải bắt quân lính và dân phu luân đệ ra cho đến Huế, rồi đem đày lên Lao-bảo. Trông bộ trông tên Mọi rất hung ác, còn mấy người kia thì diện mạo khôi ngô, ra về con nhà phong lưu giàu có lắm ; tuy ăn thân tù tội đày đọa như thế, mà ngó khi sắc vẫn tự nhiên tươi tỉnh như thường !

Chẳng hay những người ấy phạm tội gì mà cách đề phòng nghiêm cẩn như vậy.

BỒNG-SƠN

Hỏa tai. — Đêm mới rồi, độ tiền giờ, dương lúc ai nấy đều im tiếng, người đường đi vắng khách lại qua bỗng nhiên, nghe xa xa có tiếng người la ầm ầm đánh liên thanh lẫn với tiếng gì nổ đùng đùng như pháo. tôi vội vàng bước ra sân xem thì thấy ngọn lửa sáng lòe và khói lên ngùi ngụt bên làng kia cách Bồng sơn độ cần nửa cây số.

Bởi cách lối nhà tạo bị rộng, lại đặt chạy chun không nên đã đến nơi xem cho rõ đầu đuôi.

Đến thấy ngọn lửa đương cháy tung bừng, dân phu rực rỡ làng, ai cũng chật xung. Kẻ xách nước người lội tranh hế chạy tới, người chạy lui làng xăng như cái chợ, đều là cứu cái nhà lợp rạ, lợp dương cháy tại chuồng bò. Trong giờ phút đã thấy quan đến 30 người tới với 20 tên linh tập và vô số chân lính. Ngặt thời nước người ta mới vừa rút riêng nên người ta cứ giờ sô đục của nọ chữa mang bỏ nghề ra mương ở ngoài vườn chứa ko nhảy rất tuốc để phun ra như mưa, ôi dân lắt đẩy trong độ vài mươi phút thì ông thần lửa đã thua phép ông thần nước mà biến đâu mất, chỉ thấy mấy đống tro người mấy cây cột cháy trụi và ba con bò đen thui nằm dơ chưa lên trời nhăm răng bá miệng !

Quan đến hỏi cẩn do thì chủ nhà khai rằng vì thấy mười nhiều quá cần bò ngà không được nên lấy rơm rót đốt lửa xông cho chết muỗi. Một chập thấy muỗi đã bớt và thấy lửa đã tắt, nên vào nhà đi ngủ, lấy ngờ ngọn gió vô tình đã dẫn thổi đến làm cho lửa bốc lên mà cháy tung bừng ! Về lại ở nhà quê thường hay có kẻ trộm bỏ nhà tắt lửa thì cột chăng kỹ lắm cho nên trong lúc ngủ cẩn luống cuống không biết mới mở phải để ba con bò trong chuồng bị cháy luôn.

Tội nghiệp cho mấy con bò vì sự sơ phòng của chủ mà thiệt mệnh ! Mà cũng đáng thương ông chủ nhà trong khi bối rối, chẳng kể gì ngọn hiểm, tự mình xông đột trong ngọn lửa nồng, chòm thau đồ đem khỏi lửa bị rồi mới biết cả người đều bị phỏng lớn, hiện nay đương nằm nhà thương !

Ở chốn thôn quê, toàn là nhà tranh cả, sự hỏa hoạn là cái tai nạn lớn nhứt ; cần làm ra bao tổn hiểu bao nhiêu mồ hôi nước mắt, thế mà rủi trong giây phút đã thành ra một đống tro tàn ! Từ rày về sau làng nào cũng phải lo, phòng bị cho lắm mới được. Mong lắm thay !

BÁ CÁO VIỆC RIÊNG

Bản quán mới ra mọc này, để đăng những tin bố-cáo về việc riêng, giá đăng báo thì tùy nghi, để có tính-lợi. Phàm những việc đăng ở mục này, tự bổ tôn, người ấy nhận trách-nhiệm, chủ bản quán không hỏi đến hư thế nào cả.

Tên tôi là Trần-thị-Viễn ở phố Cầu-Gỗ, số nhà 70, Hanoi, là mẹ đẻ tên Nguyễn-văn-Hợp có lời cáo trước để ai ai đều biết tên Nguyễn-văn-Hợp là người chơi bời có bạc lấy của nhà nhiều lắm, và tôi đã trả nợ cho mấy lần rồi, mà vẫn không chừa. Vậy từ nay trở đi xin các ông các bà đừng cho tên Nguyễn-văn-Hợp vay mượn gì cả, và xin cũng đừng chứa chấp tên Nguyễn-văn-Hợp nữa, thì tôi không chịu trách-nhiệm.

Nay kính

Trần-thị-Viễn

Bán lẻ và bán cắt

Giá thực hạ :

Pháo Flammes de bengale ngũ sắc

VỀ NGÀY KỶ-NIỆM BÌNH CHIẾN

Xin viết thơ về hiệu Hương Kỳ *78 Hàng-Trống, Hanoi, lấy giá.* 3345

Xin nhận kỹ kẻo lầm

TÂN-LONG

RELIURE ET CORDONNERIE

72, Rue du Pont-en-Bois, 72 — Hanoi

Kính trình các qui-khách :

Bản-hiệu chuyên nghề đóng giấy và đóng sách đã lâu năm, làm rất kỹ lưỡng, dùng những giá tối.

Bỡ được các qui-khách tin dùng nhiều lắm. Nay có một hai nhà buôn hàm lợi mua giấy của những kẻ vô sỹ bắt chước đầu của bản-hiệu đóng vào giấy mà bản-hiệu chưa bắt được tang. Nên các qui-khách lắm mua phải giấy giả hiệu. Vậy xin các qui-khách tường nhận cái dấu bò-giục và cả-hóa-long của bản-hiệu, cho khỏi mang tiếng.

Nếu các qui-khách có muốn mua được giấy thực hiệu thời xin gởi thơ đến cho, bản-hiệu sẽ gởi ngay.

2682 TÂN-LONG, kính cáo.

Được dịp khoe tài

Bản-hiệu mới khai-trương đã được nhiều các liệt-qui chiếu-cố đến ảnh. Nay mai sẽ đến ngày hội kỷ-niệm cuộc toàn-thắng và cuộc hội-chợ, bản-hiệu lại sửa soạn thêm các đồ bài-trí rất tối-tân cho sứng đáng những ngày nhàn hạ, để hiến các liệt-qui có lòng chiếu-cố đến ảnh tại bản-hiệu những bức ảnh rất ngoạn mục.

Bản-hiệu lại có bán các kính, giấy, cartons cùng các thứ thuốc ảnh.

NGHIÊM-XUÂN-THỤC

Photographe artistique

18, Rue des Chapeaux (phố Mã-vĩ)

2097 HANOI

Ngài nào có phiếu quốc-trái hoặc phiếu cổ-phần hay trái phiếu của các hội ông Thương khác muốn bán thì xin mời quá-bộ lại hiệu tôi xin tính giá thiệt cao vì có người cần đến nhờ tôi mua hộ nên được giá hời lắm lắm.

Này kính-bạch,

ĐỨC-LONG Thương-cục

56 90, Phố Mã-Mây, Hanoi

(Tonkin)

NHÀ ĐỂ MỚI

70, Phố Hàng Bông Hanoi

Nhà Đế quan Docteur PAUMOT có 40 buồng, sạch sẽ, linh mạc, đèn máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tên, có người hầu hạ nước nôi, giặt giũ, và phát áo lợt lòng, sữa, chai nước nóng cái và có tủ, có xiêm.

Sự trông nom lại có bà bà Sages femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đế hàng Bông để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tôi ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cho không lấy tiền. Bà nào muốn tiện mời về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng lòng tốt, tiền sản xuất bạch, hiếm hoi muốn chữa để vào chữa cũng được năm riêng). Xin mời lại xem và bỏ cách thức

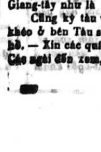
Mỗi bà một buồng 10 ngày. 6$00
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. 10 00
Mỗi bà một buồng 10 ngày. 15.00
Mỗi bà hai buồng. 10 ngày. 20.00

Ra vào tự do

2557

THUỐC CHỮA BỆNH THƯƠNG-GÂN

Ai mà làm lụng một nhọc thái quá, cổ thể nặng nề, buồn rầu nghĩ ngợi thì thường ra nỗi phải bệnh thương gân : khi đã bị bệnh ấy đem không nghỉ được, chẳng cần gì ngay, hễm cho bằng là không nghỉ được, mà chỉ là ở các nhà nông thì lại cần phải nghỉ ngơi. Nếu không thì mỗi buổi sáng giấy thấy trong mình mệt nhọc, không làm gì được.



Thuốc *Neurinase* là cần một viện học-sinh cổ ở viện *Pasteur* thành Ba-lê tìm ra. Thuốc này làm cho gân cốt bình yên và trở được êm đềm, lại thêm bổ bổ. Người già kể trẻ uống đều được cả.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.

2000

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đặng được, lại viết thư Trách bản-hiệu. Vậy gởi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ nay đi cứ lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận kỹ :

« Nhà Bán-thuốc Established có đóng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,

ED. MONTÉS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẮN-NHIÊN 榮

Tối thứ bảy :

HỮU DUYÊN THIÊN LÝ NĂNG TƯƠNG NGỘ
VÔ DUYÊN ĐỐI DIỆN BẤT TƯƠNG PHÙNG

Công-tử Phàng-sinh tương-tư nàng Lệ-ngọc Tiêm đến nỗi sinh điên sinh dại, thành ngẫn thành ngơ. Tại Phàng-sinh tỏ rõ ra một cái dứa bộ ốm tương-tư rất thần-tình khiến cho bàng quan ai trông thấy cũng phải vì nỗi sầu riêng mà đi ngại thay cho chàng.

Tối chủ-nhật :

NHÂN, NGHĨA, LỄ, TRÍ

Liệt-nữ bất canh nhị-phu, thế mà nàng Lê-ngọc-Thư trong tích này tuy có canh nhị-phu mà cũng chẳng thẹn với liệt nữ. Thực là một người đàn ba ngàn năm có một.

Tối thứ hai :

MÃ CHẤN-HƯNG

Nói trước

Bản-hội đang sửa tìm tích hát rất hay để đến 11 này diễn ban ngày hiến liệt-qui.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 1er đến thứ ba 7 Novembre 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm có nhất nhớp là 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 6 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

« CON PHƯỢNG MẤI CON »

Bài thứ VIII

Nghỉ

ĐƯỜNG ERNOA

Bi-hài kịch rất lý thú giải 3 hồi

NGƯỜI HẦU-CẬN GÁI

Hài - kịch

Tuần sau có :

CHARLOT ĐÓNG TRÒ

« 20 PHỐT ÁI-TÌNH »

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

園興東

ĐÔNG-HƯNG-VIÊN

HANOI — 98, Phố Hàng Buồm, 90 — TONKIN

Giây nói số 272

HIỆU CAO-LÂU VÀ TẠP HÓA

Bản-hiệu mở từ năm 1893, là một hiệu cao-lâu Trung-hoa mở trước nhất ở Hà-thành này. Nhà cửa rộng-rãi lịch-sự, có phòng nhỏ để quý-khách ngồi riêng và phòng lớn để đặt tiệc to.

Các quý-khách muốn đặt tiệc tại bản-hiệu, hay là đem về nhà cũng được, giá cả phải chăng.

Các món ăn Tây đều làm được cả, và cách nấu-nướng vừa-vặn, trong-sạch.

Nay bản-hiệu được nhập bản cho cả binh linh Tây, Nam, vậy mới các ngài chiếu-cố cho. 2007

華 福 林 外 化
華 福 林 外 學
堂 福 林 外 省

THUỐC THẤP SOA NGOÀI

*Thấp là một chứng thường có, mà các được thứ thuốc chữa cho khỏi ngay thực là hiếm có, nay bản-đường có tinh chế ra một thứ thuốc nước, dùng để sau ngoài thực đã hiệu hiệu, sau nữa khỏi đây, chuyên trị về các chứng phong hàn, tê thấp, bên thân bất toại, đau đầu, đau lưng, đau xương, đau gân, ngoại cảm ngoại-nhiễm, đau-bụng đi đau tả, các chứng kể trên, dùng sau rất hiệu, chẳng mấy sau thì khỏi ngay, chẳng lâu sau nhiều công khỏi, sau ngoài rất hay, uống thì không được, lọ nhẹ giá 0 p. 30 lọ nhỏ giá 0 p. 10, mua buôn nhiều có trừ hoa hồng, cho cửa hàng bán bộ như sau này : Liệu *Mao-Bình-Tu* số 138 phố hàng Bông, hiệu *Vinh-Sương* số 27 phố Hà-trung, hiệu *Quảng-lợi* số 33 và hiệu *Bảo Hợp* số 27 phố Chợ nhiều Cà, hiệu *Phương-Bình* số 100 phố Cửa gỗ, hiệu *Vinh-hợp-Thành* số 118 phố hàng Buồm, hiệu *Phạm-xuân-Trang* số 62 phố hàng Bạc Hanoi, hiệu *Hợp-hưng-Long* số 21 phố khách Haiphong, hiệu *Hoa-sinh-Đường* số 127 phố khách Nam-định, hiệu *Bảo-Phong* số 166 phố Đông-thị Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* cửa hàng tạp hóa Phố-yên, các nơi bán bộ kẻ trên, giá bán cũng nhất định như thế cả.*

Bản-hiệu lại có bán các số sách và nghị-định chỉ-dụng, và Hoàng Việt tăng san báo tuật, xin các qui-khách chiếu cố.

Cẩn cáo lâm

Nay kính bạch

Vạn Lưu Đường, số nhà 211 phố Tiền an, Bắc-giang

2009

興 CHẤN-HƯNG 貞

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán cái giấy quán báo, chậm lại thì nhà thư báo rõ tăng yêu đấy, và gửi thêm hai hào (0 $ 20) bằng tem cũng được để chỉ tiền giấy quán báo.

Nếu không gửi tiền theo thì cứ đi người phụ sở hoàn phải trả cũng hơn.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Distillerie du Nord

NGUYỄN-VĂN-MÃO & Cie

31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-Việt được pháp lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc-kỳ thì khác nhau lắm, xin quý khách nhận rõ hiệu tem giấy có ÔNG SAO khỏi nhầm.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu cố đến cho.

Quý-khách ở xa muốn mua thứ rượu gì hay hỏi han điều gì xin cứ viết thư cho bản-hiệu thì bản-hiệu xin trả lời ngay.

Ông nội số 867

2073

Thuận-Thành

BOTTIER-CHAPELLIER

7, Rue des Caisses, Hanoi

(Số 7, phố Hàng Hòm)



Bản-hiệu đóng giầy tây giầy ta và làm mũ, đủ các kiểu giá tính trung bình.

Có catalogue để biếu các quí-khách.

NGUYỄN-TIẾN-HÀM, kính cáo.

2059

LỢI-THÁI 利

Bán đồ Tàu mua

31-1 Rue des chargeurs Hanoi

(Trước là số mới 160)

Bản-hiệu chuyên nghề đã lâu năm buôn bán thực thà, được nhiều quí khách chiếu cố, đã thành nền nếp, nên có lẽ bán được nói giá hơn mọi nơi. Hễ ai bán có đơn nhận vàng để cần đã tuổi, đã các ngài thân hành lại, hoặc gửi thư về, bản hiệu cũng theo thời-giá mà tính rồi phải chăng

T 2049

PHONG-TÀI

HIỆU ANNAM ĐÓNG GIẦY

85-45, phố Xe-điện (Rue des Pipes), Hanoi.

Kiểu đẹp giá rẻ!

Có catalogue riêng, quí khách muốn xem xin viết thư đến hỏi sẽ gửi biếu.



2054

HIỆU BẢO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bảo-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 59

HÓA-HỌC CHẤT

và các thứ thuốc bảo-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa ê-phiến

SOLUTION R. HOLBÉ

2 lít một chai

Thay thuốc mới — thuốc đông thuốc nay phải xin đem qua Bảo-chế người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »

1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ máu, làm mạnh, sức mạnh, hoàn toàn làm việc gì, dùng thuốc này hay hơn!

Máy thứ bản-hiệu hay bán :

Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 916, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho-ao SIROP PECTORAL, đặc-cả, ai-mất.

Thuốc lao chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc hiệu hiệu MONTÈS

thuốc nặng = 2 $ 80 lọ 30 viên

thuốc thạt = 2 $ 80 một chai

Chữa các chứng lậu : chẳng kì mạn hay cấp, dùng thuốc antiblennorragiques sẽ thật thiết blennorrhéiques của Bản-hiệu chế ra. Thuốc này đã chữa được rất nhiều người lành lặn.

Gouttes « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

Trị chứng bịnh đàn bà nằm. Kinh nguyệt không đều, hay là khí hành phải đau chính mệnh, nặng đau bụng, già con, uống thuốc này đều mạnh lại trong mình đẹ hơn khơn.

ĐỒ BUỘC THUỐC

có sẵn để THÍ-NGHIỆM SẢN-SỌC

ĐỒ MO-SÉ

Kính-đinh, Cỡ-đinh, thước-đinh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA

và giấy-đinh, thuốc Citrate và thuốc Bromure

Bán cuộn và bán bao kín

Thuốc gửi và bán lẻ

« THUỐC DÈRE »

6 $ 00 một chai 1/4 Litre

Trị bịnh phong sang nổi lở mụt hay ra nước thuốc rất rẻ thì nên uống thuốc này cho tốt mọi! Dùng thuốc khác rồi cũng nên phải uống thuốc này thì mấy cháu khỏi hẳn được! Bệnh mày rất hay, rất quí : nó chẳng ngại gì đến sự sinh sản, lại là vật cho người về sinh.

Muốn dùng thuốc này trong mùa thì nên mua một chai lớn thôi. Giá nó 2 $ 00 một chai.

VÔI Chợ-gành

冰石嵊嵩

Chúng tôi mới lập lò vôi ở Chợ gành, vôi rất trắng và tốt, giá tính hạ hơn các nơi. Các quí-khách chiếu cố xin cứ gửi thư cho M. Lê-hữu-Tuyết, gare Chợ gành. Phòng giấy ở Hanoi, phố hàng Gai, số nhà 99.

6330

TRỜ-THIÊN-ĐƯỜNG

Phố Hàng Long, số 30

Phòng giấy ở Hàng Phèn, số 29

(Rue du Vieux Marché)

Hanoi

Bản-hiệu mới xin được phép chuyên-trị về việc hiến hỷ có đủ các thứ đồ và các thứ âm nhạc cho thoả. Lại có cả một bọn tuồng đi phá quan, trị hát, 21-nó đưa tinh, và mọi bọn bản thứ thời việc hỷ thì rất thứ vẻ, mà thời vẻ ý lắc hiểu thì rất là buồn rầu.

Tính giá rất rẻ. Các ngài ở xa muốn thuê bản-hiệu cũng xin nhận.

2063

RƯỢU

QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ

dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI

NHÀ

GUIONEAUD FRÈRES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

3051

LÀNG KIỂU LẠ MỚI SÁNG !!!!

Kính trình các quí-khách biết rằng bản-hiệu lại mới có sang một thứ hàng tây rất lạ, sau này chưa có bao giờ là thứ hàng mới nhất sẽ thời mới. Mới đem thì sẽ tập theo thắng) về to, có thể gửi là sẽ-mành hoặc thắng về nhắc quanh năm lắc cứ cần dùng, cứ thực nhà và cứ bộ là đẹp.

Qui-khách ở đâu muốn xem hàng xin cứ viết giấy về lấy mẫu bản-hiệu sẽ xin vui lòng gửi đến tận nơi.

Nay kính cáo

成興潘

PHAN-HUNG-THANH

26, Rue des Cantonnais

HANOI (Tonkin)

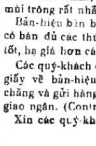
NAM-HƯNG THÀNH

18, Rue des Caisses, 18

(Phố Hàng-Hòm)

HANOI

Kính trình các quý-khách biết cho rằng: Bản-hiệu xưa nay vẫn chuyên nghề làm sơn vẽ theo lối Nhật-bản, và lối Annam như là các thứ khay, hộp, trạp, quả, vân vân. Các thứ đồ nét như hoành-phi, câu đối, cuốn thư cũng các thứ tranh cảnh bằng sơn vẽ vào kính hay là vào vải và các thứ ghế bàn nốn bằng song làm đông kiểu chắc chắn, cẩn-thận sơn bền mãi trông rất nhã.



Bản-hiệu bán buôn và bán lẻ; Lại có bán đủ các thứ hàng Saigon hạng tốt, hạ giá hơn các nơi.

Các quý-khách ở xa muốn mua gởi giấy về bản-hiệu xin tính giá phải chăng và gửi hàng theo cách lĩnh hoa giao ngân. (Contre remboursement)

Xin các quý-khách chiếu cố.

2057

PHAN-THÁI-THÀNH

HANOI — 4, Rue des Cantonnais, 4 — HANOI

MỚI ĐẾN : LÁM KIỂU, NHIỀU MÙI RẤT ĐẸP

BÁN BUÔN VÀ BÁN LẺ

Đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng Ta, hàng Saigon và các thứ vải

Bản-hiệu lại có thợ may rất khéo để may quần áo ta và quần áo tây đủ các lối

Nước hoa vệ-sinh mới sang

Kính trình các quý-khách biết rằng hiệu tôi bán thứ nước hoa Jean de Parys gọi là Arôme des Fellahs dùng để nấp thuốc-lá, thuốc-điếu và xì-gà.

Lại có bán đủ các thứ nhạc sau nàng : nước gội-đầu, ca-ram, phấn, xà-phòng thơm, vân vân.

Bán tại hiệu VŨ-QUANG-PHÚC

Thầu-khoán

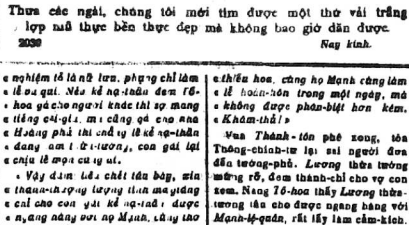
48, Phố nhà Thờ — 48, Hanoi

Đại-lượng bán lẻ Bán lẻ

Bán rất rẻ và bán lẻ, giá tính phải chăng.



Muốn đi giầy đẹp, giá tốt, kiểu lạ, nên đến hiệu CỰ-LONG, phố Hàng Bồ, số 61, Hanoi.



AU BONHEUR DES TONKINOIS

GRANDE FABRIQUE DE CASQUES FANTAISIE

HAI-CHINH

76, RUE DU PONT-EN-BOIS, 76

TONKIN — HANOI

Thưa các ngài, chúng tôi mới tìm được một thứ vải trắng lợp mũ thực bền thực đẹp mà không bao giờ dân được.

2030

Nay kính.

Ancien Etablissement TSANH-TSOI dit TRẦN-TẢI-MẬU, Fondé en 1862

TÉLÉPHONE N° 687

茂才陳

TSANH-HAP-TSAO Frères, Successeurs

N° 161, Quai Canton. — HAIPHONG

Chuyên nghề thầu khoán, làm cửa nhà và cầu cống

Bán đủ các thứ gỗ ngoại-quốc cây và gỗ sẻ các hạng gửi đi các nơi, có máy cưa (Scierie) làm thật nhanh và cẩn thận, và có đứng nhận bán xi-măng cho sở Cimenterie.

Làm đủ các hạng ống xây cống, dẫn thủy bằng xi-măng (busses en ciment).

Làm đủ các thứ chân-song, tường-hoa, gạch-hoa để các mái bằng xi-măng để lát nhà.

Làm đủ các thứ Sơn của nhà, Huile, Peinture, Vernis, dầu Essences térébenthine, Colophane và Cire đóng chai.

Có ba-can (bassin de radoub) cho thuê để chữa Tàu-thủy

Quý-khách ở xa cần dùng việc gì hay mẫu mua thức gì, xin cứ viết thư cho Bản-hiệu, hoặc chữ Tây, chữ Tàu chữ Annam, Bản-hiệu cũng xin trả lời ngay lập tức.

2066

N° 226

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

HỒI THỨ LXXIII

Bọn Mạnh-tử nguyên ở nhà Lương thừa-tướng về, thuật chuyện cho người nhà biết, ai nấy đều lấy làm mừng-rỡ, nhất là Tỏ-đại-nương thì lại càng mừng-rỡ bội phần, vì mụ không phải lo gả chồng cho con gái mà tự-nhiên cũng có cái danh phận được làm phục mẫu một vị vương-tước.

Còn nàng Lưu-gia-ngọc thì chỉ ngậm-ngùi than-thở về sự tại ta bẹp-xẹp, để đến nỗi Tỏ-đán-tuyết cũng được ở trên mình. Nàng càng buồn-rầu, bỗng thấy Hoàng phủ thiếu-hoa bước vào trong phòng, vội-vàng đứng dậy ra nghênh-tiếp.

Nàng Lưu-gia-ngọc hỏi :

— Tôi xin mừng cho phu-quân ! chẳng bao lâu nữa mà sẽ được cùng hai vị giai-nhân trong-hội.

Hoàng phủ thiếu-hoa cảm ơn mà rằng :

— Tự hồi đầu nay, tôi lòng phụ cái gia-kỳ của phu-nhân, ngày nay để rước-lấy một nhà, phu nhân cũng sẽ được nỗi lòi ước cũ.

Nói xong, truyền người nhà bày tiệc để cùng nhau uống rượu vui. Lại nói chuyện Lương thừa-tướng viết một đạo biểu để đưa vào tâu vua Thành-ôn.

Đạo biểu như sau này :

« Tả thừa-tướng Lưu-gia-gián lấy làm run sợ, cúi lạy dập đầu, cẩn tâu bí việc xin thánh-thượng giáng chỉ tư-hôn.

« Trộm nghĩ thần nữ kế hạ thần là Tỏ-hoa, nguyên xưa tên gọi Ánh-tuyết, tuổi là con gái người nam-sĩ ở Vân-nam, tên gọi Tỏ-tín-nhân đó.

« Tỏ-tín-nhân mất sớm, Ánh-tuyết theo mẹ đến ở nhà Mạnh-tử-nguyên « Khi Mạnh lệ-quân cải-trang đi trốn, « Mạnh-tử-nguyên đem Ánh-tuyết gả « thay cho Lưu khắc bích, Ánh-tuyết « không chịu, giới liều mình đâm đầu « xuống sông.

« Bấy giờ sợ kẻ hạ-thần là Cảnh-tín đi thuyền qua Qui-châu, vớt « được Ánh-tuyết nuôi làm nghĩa-« nữ, thấy nàng là người tài-đức-trọn-« vẹn nết khuôn-vàng, bởi vậy yêu « như con đẻ.

« Về sau Lệ-quân ngọc làm con rể, « nuôi ở nhà kế hạ-thần, đến nay 3 « năm. Ngày nay Lệ-quân-ngọc khám « nghiệm tế là nữ lưu, phụng chỉ làm « lễ hoà-giải. Nhưng vì cớ thần nữ Tỏ-« hoa gả cho người khác thì sợ mang « tiếng cải-giá, mà cũng gả cho nhà « Hoàng phủ thì cố ý lẽ kế ng-thần « đang làm tư-tướng, con gái lại « chịu lễ mọn cưới vậy.

« Vậy dám liều chết tâu bày, xin « thánh-thượng lượng tình ma giáng « chỉ cho con gái kế ng-tần được « ngang nàng với ng Mạnh, cũng tạo « tỉ may phúc ta ếu nào thế tài sau « đến cùng không đến nỗi mất tiết-« điện.

« Cẩn như khi trước kế ng thần làm « ma nếu Mạnh lệ quân làm con rể, « thật là ngu muội vô cùng, đến khi « ho-ng phủ tuổi-sau đang tiếu « tàu, kế ng-tần lại có sắc trang-« điểm. Ng-ỷ nay sắc mình đã cam « cải tội bạ-vụng, dẫu cuộc cang-cũng « đáng, mà ng-ng nguyện trị. Cẩn « tâu. »

Lương thừa-tướng viết song tờ biểu, đọc cho thong-thanh rồi đem đang ngự-lãm. Vua Thành-tôn xem biểu, liền phê rằng :

« Con gái Lương thừa tướng tên là Ánh-tuyết, ngày trước Hoàng-phủ thiếu-hoa đã lấy làm phòng-tử rồi, nay trở về chiếu theo lệ cũng được lấy làm vợ lẽ Hoàng phủ thiếu-hoa, cũng họ Mạnh cũng làm « lễ hoàn-hôn trong một ngày, mà « không được phân-biệt hơn kém. « Khâm-thử! »

Vua Thành-tôn phê xong, tôn Thông-chính-ty lại sai người đưa đến thừa-phủ. Lương thừa thừa mừng rỡ, đem thánh-chỉ cho vợ con xem. Nàng Tỏ-hoa thấy Lương thừa-thừa tâu cho được ngang hàng với Mạnh-lệ-quân, rất lấy làm cẩn-khích. Lương thừa-thừa lại sai người đến cho nhà bọ Mạnh biết, Mạnh-lệ-quân cũng rất hoan-nỉ.

Mạnh-tử-nguyên mừng rỡ mà bảo rằng :

— Sáng mai con nên tiến triều để tạ ơn thánh thượng.

Mạnh-lệ quân nghĩ lấy làm phải. Bèn sáng hôm sau, khi trang điểm xong, lên kiệu thẳng tới ngọ-môn. Ngọ-môn-quan vào tâu rằng :

— Nhân tân hộ-bộ ! Có Mạnh-lệ-quân nạn chỉ tại ngoài ngọ-môn, vậy kẻ ng-thần phải vào tâu bày, để lợi thượng triều phê phán.

Vua Thành-tôn nghĩ thầm : ngày nay đã cải-trang, nên tuyên triệu tiến triều thì khiếu cho nàng bỡ-thực, mà không tuyên triệu tiến triều thì trẫm tam tuế nào mà được xem cái dang-nhan mỹ lệ trong khi nàng đã cải-trang. Coi bảng trẫm truyền chỉ cho vào triều kiến Hoàng-thái-hậu, rồi trẫm sẽ vào đấy mà xem một.

Nghĩ vậy, liền truyền chỉ cho Mạnh-lệ quân vào thắng Văn-thọ-cung để triều-kiến Hoàng-thái hậu. Mạnh-lệ-quân bẻ ý vua Thành-tôn như vậy, nghĩ thầm cũng lấy làm kinh-phục, liền theo nội-giám vào Văn-thọ cung.

Gặp bấy giờ Trưởng-hoa hoàng-hậu cũng ở đấy, Hoàng thái-hậu truyền triệu Mạnh-lệ-quân vào. Mạnh-lệ-quân sụp lạy tâu rằng :

— Nhân tân Hoàng-thái-hậu ! Thần-thiếp thật tội đáng chết, may nhờ Hoàng thái-hậu giáng chỉ ân xá mới được toàn sinh, vậy xin tạ ơn đến hai tị.

Hoàng-thái-hậu truyền chỉ cho Mạnh lệ-quân đứng dậy, rồi khen ngợi mà rằng :

— Nàng ở đâu được tiết-sạch giá-trong như vậy, thật là ít có ! Về nàng lại có công cứu chữa cho ta khi trước, vậy cứ lấy lễ mà nói thì triều-đình nên phải khoan thai.

Mạnh-lệ quân lại sụp lạy Trưởng-hoa hoàng-hậu. Trưởng-hoa hoàng-hậu đỡ dậy mà bảo rằng :

— Toàn gia tôi đến nhờ một tay, nàng đã bại. Muống-chi ngày nay lại là thân-thích trong một nhà, thì tất phải làm tế triều-triều.

Mạnh-lệ-quân nói :

— Thần-thiếp không dám quản cái lễ vua tôi.

Hoàng-thái-hậu vui cười mà bảo rằng :

— Đây là chỗ nội-cung, cũng không cần phải thế-lễ quá.

Nói xong, truyền cho Mạnh-lệ quân ngồi. Mạnh-lệ-quân lạy tạ, rồi ngồi ở trước mặt Trưởng-hoa hoàng hậu. (Các cung nữ đứng nước trà uống. Trưởng-hoa hoàng-hậu cười mà nói rằng :

— Nếu không vì việc vỡ tranh Quan-âm và ban thưởng Phiêu-tiên thì bao giờ tôi lại được một người em dâu mỹ-lệ như thế này !

Mạnh-lệ-quân tâm-tìm cười mà đáp rằng :

— Chẳng qua là nhờ cái ý tôi của Hoàng-thái-hậu và Hoàng-hậu đó !

Hai bên chuyện trò bồi lâu, bỗng thấy nội-giám tâu rằng :

— Nhân tân Hoàng thái-hậu ! có thánh-thượng hậu chỉ ở ngoài cung-môn.

Hoàng thái-hậu truyền cho triều vào. Trưởng-hoa hoàng-hậu và Mạnh-lệ-quân đều gai xuống để nghênh-tiếp. Vua Thành-tôn truyền cho đỡ dậy. Hoàng-thái-hậu phán rằng :

— Ta cho các con đều được theo lễ thường trong nhà.

(Còn nữa)